

Preekoutline: Lukas 15:1-7 | Derk Jan Roelofs

Predikant: Derk Jan Roelofs

Schriftlezing: Lukas 15:1-7

Thema: Het verloren schaap

Preek: <https://refbapemmeloord.nl/preken/het-verloren-schaap/>

Introductie en context

Aanleiding en opzet van de preekserie

- Lukas 15 bestaat uit drie gelijkenissen; deze preek behandelt alleen het eerste deel: het verloren schaap. De volgende twee preken behandelen de andere twee gelijkenissen.
- Gebruikelijke uitleg van Lukas 15: de gelijkenis gaat uitsluitend over Gods opzoekende liefde voor een verloren zondaar die voor het eerst gevonden wordt.
- De prediker nuanceert dit: de tekst kan ook duiden op een afgedwaald schaap dat al bij de kudde hoorde, een afgedwaalde volgeling van de Heer Die teruggevonden wordt. Beide lezingen worden naast elkaar gehouden.
- Vergelijkbare gelijkenis staat ook in Mattheüs 18:10-14, waar de uitleg traditioneel gaat over een wedergeboren christen die afdwaalt.

Achtergrond: Lukas 14 als aanloop

- Jezus is op de sabbat uitgenodigd bij een leider van de fariseeën; zij letten scherp op Hem (Lukas 14:1).
- Een man met waterzucht staat voor Hem; Jezus geneest hem en stelt de vraag of het geoorloofd is op de sabbat gezond te maken. De fariseeën zwijgen (Lukas 14:2-6).
- De fariseeën proberen door list en bedrog de barmhartige handen van Jezus te binden. Jezus noemt hen in Mattheüs 12:34 een adderengebroed, letterlijk kinderen van gifslangen: door en door verdorven, alles wat zij aanraken krijgt dodelijk gif.
- Jezus onderwijst hen liefdevol via gelijkenissen met als doel dat ze zich bekeren.
- Lukas 14:7-11: oproep om altijd de minste plaats in te nemen; belofte dat wie zichzelf vernedert verhoogd zal worden.
- Lukas 14:12-14: oproep om niet mensen van gelijke stand uit te nodigen, maar mensen die niets terug kunnen geven; beloning bij de opstanding van de rechtvaardigen.
- Lukas 14:15-24: gelijkenis van de grote maaltijd. Genodigden verzinnen redenen om niet te komen; de mensen die eerst niet in aanmerking kwamen worden uitgenodigd totdat er geen plek meer is. Waarschuwing: niemand van de eerst genodigden zal de maaltijd gebruiken (Lukas 14:24).
- Lukas 14:25-35: de menigte en de volgelingen van Jezus worden geleerd dat navolging een prijs kost die tevoren goed overdacht moet worden. Wie dit niet doet is als smakeloos zout dat op de mestbult geworpen wordt.
- Kanttekening van de prediker: dit sluit mooi aan bij de discipelschap-cursus die de gemeente doorliep, over het 'haten' van alles wat een hogere plek inneemt dan Jezus.

De situatie in Lukas 15:1-2

- De godsdienstige leiders verwerpen Jezus; de tollenaars en zondaars geven juist gehoor aan de oproep en komen bij Hem om Hem te horen (Lukas 15:1).
- Het uitschot van de maatschappij, op wie de leiders neerkeken, is wél gehoorzaam.
- De fariseeën en schriftgeleerden morden: 'Deze man ontvangt zondaars en eet met hen' (Lukas 15:2). Ze noemen Jezus niet eens bij naam.
- Twee dingen vallen op in vers 2: (1) het verbod op omgang met zondaars was niet uit de tien geboden maar een door de leiders zelf bedachte wet; (2) het woord 'ontvangt' heeft twee kanten.
- Illustratie bij 'ontvangt': (a) een vage kennis die je eigenlijk geen zin hebt te ontvangen maar je doet het toch; (b) een jongen die al lang naar een meisje verlangt en eindelijk een berichtje krijgt, hij slaapt er slecht van en ziet er echt naar uit. → Precies die tweede manier van ontvangen wordt hier bedoeld: Jezus verlangt ernaar zondaars te ontmoeten.
- Pijnlijk: de fariseeën bemerken dit verlangen van Jezus en getuigen er zelfs van in de tekst, maar willen zelf geen discipelen van Hem worden.
- Vergelijkbare situatie eerder in Lukas 5:29-32: Jezus bij Levi aan tafel, fariseeën morden over eten met tollenaars en zondaars. Jezus draait de spiegel om: wie gezond is heeft geen dokter nodig, maar wie ziek is. Hij is niet gekomen om rechtvaardigen maar zondaars tot bekering te roepen.
- Jezus gaat niet in discussie maar geeft één gelijkenis in drie afzonderlijke delen om te laten zien hoe Hij zondaars zoekt, ontvangt en wil genezen.

Vijf punten die de prediker aankondigt

- 1. Wat is een kudde?
- 2. Hoe wordt een schaap deel van de kudde?
- 3. Wat doet het schaap fout?
- 4. Wat is de rol van de herder?
- 5. Wat heeft deze gelijkenis ons als gemeente en persoonlijk te zeggen?

Punt 1: Wat is een kudde?

De gelijkenis: een herder met honderd schapen (Lukas 15:4)

- In die tijd waren er veel schaapherders en kuddes; het was een herkenbaar voorbeeld voor de toehoorders.
- Vers 4 noemt geen 'kudde' expliciet, alleen 'iemand die honderd schapen had', maar de prediker werkt de definitie van een kudde uit om de gelijkenis te begrijpen.

Definitie en functie van een kudde

- Een kudde is een groep gemeenschappelijk levende schapen.
- De kudde biedt bescherming: terwijl sommige schapen grazen houden anderen de wacht.
- Een roofdier kan een kudde veel moeilijker aanvallen dan een enkel schaap.
- Strategie van een roofdier: een jong, oud of zwak dier isoleren van de rest, bijvoorbeeld door zichzelf tussen de prooi en de kudde te plaatsen.
- Daarom moeten de sterkere schapen om de zwakke heen staan.
- Kernwoord: eenheid. Zonder eenheid is er chaos en hebben roofdieren een goede kans van slagen.

Toepassing op de gemeente: Efeziërs 4

- In de tekst (Lukas 15:4) maakt het schaap zich los van de kudde. Dit laat ook zien dat de kudde niet één was: de sterkeren hebben niet om het zwakke schaap heen gestaan.
- Paulus roept de gemeente op tot een wandel die de roeping waardig is: in alle nederigheid, zachtmoedigheid, geduld, elkaar in liefde verdragen (Efeziërs 4:1-3).
- Oproep om de eenheid van de Geest te bewaren door de band van de vrede (Efeziërs 4:3).
- Één lichaam, één Geest, één hoop, één Heere, één geloof, één doop, één God en Vader van allen (Efeziërs 4:4-6).
- Doel van de eenheid: niet langer als jonge kinderen heen en weer geslingerd door elke wind van leer en het bedrog van mensen (Efeziërs 4:14).
- In liefde aan de waarheid vasthouden en in alles toegroeien naar Christus als het Hoofd (Efeziërs 4:15).
- Het hele lichaam wordt samengevoed en bijeengehouden door elke band die ondersteuning geeft, zodat het lichaam groeit tot opbouw van zichzelf in de liefde (Efeziërs 4:16).
- Conclusie: de gemeente wordt opgeroepen als kudde één te zijn in Christus, met als doel toe te groeien naar het Hoofd.

Punt 2: Hoe wordt een schaap deel van de kudde?

Wedergeboorte als enige toegang

- Vraag aan de kinderen: hoe groeit een kudde? Niet doordat schapen extra veel eten en dikker worden, maar doordat er een nieuw schaap geboren wordt.
- Zo ook met de kudde van de Heer Jezus: als iemand wedergeboren wordt, is die vanaf het eerste moment een volwaardig lid van de kudde, ook al is hij nog een 'baby-schaapje'.
- Een pasgeboren baby kan niet lopen, niet praten en kan zich alleen uiten door te huilen. Het is aan de volwassenen om te begrijpen wat er aan de hand is. → Zo ook bij jonge gelovigen: de gemeente moet hen aan de hand pakken en voor hen er zijn.
- Het is Jezus en Jezus alleen die iemand roept om een schaap te worden van Zijn kudde. Mensen kunnen met goede bedoelingen op iemands gemoed inpraten, maar de roep moet in geloof beantwoord worden.
- De goede Herder roept Zijn eigen schapen bij hun naam en leidt ze naar buiten; de schapen volgen Hem omdat zij Zijn stem kennen (Johannes 10:2-4).
- Door Jezus Zelf wordt een schaap deel van de kudde en wordt de kudde bijeengehouden, letterlijk: aan elkaar gebonden (Efeziërs 4:16).
- Doel: de kudde als geheel mag groeien én elke afzonderlijke gelovige mag groeien.
- Als een zondaar zich bekeert en wedergeboren wordt als schaap van Zijn kudde, is er vreugde in de hemel (Lukas 15:7).

Punt 3: Wat doet het schaap fout?

Het schaap maakt zich los (Lukas 15:4)

- De tekst zegt er weinig over: enkel dat het schaap zich los heeft gemaakt van de kudde en uit hun midden is weggegaan.
- In de grondtekst staat dat het schaap zich zelf van het geheel losmaakte. Het is niet zozeer de schuld van de herder, maar het schaap koos er zelf voor: een zijpad inlopen, nieuwsgierig naar groener gras aan de andere kant, of achter een ander schaap aangelopen totdat het verstrikt raakte in de struiken.

- De tekst geeft geen uitgebreid verhaal over wat het schaap allemaal heeft meegemaakt of welke gevaren het heeft gelopen. De boodschap is simpel: het schaap is weg uit de kudde.
- De fariseeën dachten zelf ook bij de schapen te horen en beriepen zich op hun bevoorrechte positie, maar hadden geen oog voor de verloren en afgedwaalde schapen, laat staan voor de redding van zondaars. Voor hen was het houden van de wet, inclusief de vele eigengemaakte wetjes, genoeg (Lukas 15:2).

Kanttekening: afval der heiligen is een onmogelijkheid

- Vraag: betekent het dat het afgedwaalde schaap ineens geen schaap meer is? Nee: een schaap is en blijft een schaap.
- Dit eenvoudige voorbeeld laat zien dat afval der heiligen een onmogelijkheid is.
- Jezus geeft Zijn schapen het eeuwige leven; zij zullen beslist niet verloren gaan in eeuwigheid. Niemand kan hen uit Zijn hand rukken. De Vader, Die hen aan Hem gegeven heeft, is meer dan allen; niemand kan hen uit de hand van de Vader rukken (Johannes 10:28-29).
- Illustratie met een poppetje: het poppetje (de gelovige) ligt in de hand van Jezus; de hand van de Vader sluit er overheen. Niets is meer zichtbaar. De duivel kan van alles doen om iemand bang te maken en wijs te maken dat hij geen schaap meer is, maar het schaap is en blijft een schaap als het veilig is in de hand van de Vader en de Heer Jezus.

Toepassing op de gemeente

- Als kudde zijn we aan elkaar gegeven: probeer in liefde op elkaar te blijven letten.
- Zie je afwijkend gedrag bij een jong schaap? Ga er niet gelijk bovenop, maar probeer in liefde om het schaap heen te staan.
- Breder: houd ogen open. Zie je een broeder of zuster vastlopen in de klauwen van een charismatische beweging of richting de hyperkalvinistische hoek gaan? Wijs ze er dan op, altijd met de liefde in het achterhoofd.
- Liefde kan soms streng zijn. Elke volwassen gelovige is ooit vermaand door een broeder of zuster; op het moment zelf kan het pijn doen, maar achteraf was het hard nodig.

Punt 4: Wat is de rol van de herder?

De herder verlaat de 99 en zoekt het ene schaap (Lukas 15:4-5)

- De herder laat de 99 andere schapen achter en gaat achter het verloren schaap aan totdat hij het vindt.
- Er zijn verschillende visies over wat er met de 99 gebeurt: de ene zegt dat ze zichzelf maar moesten redden, de andere dat ze onder toezicht van een andere herder bleven. De prediker laat dit rusten.
- Het belangrijkste: de herder gaat achter het verlorene aan. Er lijkt iets in door te klinken dat de herder misschien wist waar het schaap heen ging, maar het woord 'achter' is in de Statenvertaling en de Naardense vertaling niet terug te vinden en ook niet in de grondtekst; de prediker laat dit verder rusten.
- De herder zoekt net zo lang door totdat hij het afgedwaalde schaap gevonden heeft.
- Belofte uit Ezechiël 34:15-16: 'Ik zal Zelf Mijn schapen weiden en Ik zal ze Zelf doen neerliggen. Het verlorene zal Ik zoeken, het afgedwaalde zal Ik terugbrengen, het gebrokene zal Ik verbinden en het zieke zal Ik versterken.' Keer op keer: de Heere zal het doen.
- Als het schaap gevonden is, legt de herder het vol blijdschap op zijn schouders (Lukas 15:5). Een schaap kan tussen de 40 en 150 kilo wegen: een zware last. De herder heeft het er volledig voor over.

- We weten niet hoe lang de herder heeft gezocht of hoe ver hij heeft gelopen, maar dat staat er ook niet voor niets: de kernboodschap is dat de herder het afgedwaalde zoekt en vindt.
- Geen enkel verwijt richting het schaap: geen 'kom hier jij, je krijgt een touw om je nek'. De herder bukt voorover met liefdevolle armen, tilt het schaap op en draagt het de hele weg terug naar huis.

De herder viert feest (Lukas 15:6-7)

- Thuis roept de herder zijn vrienden en buren bijeen: 'Wees blij met mij, want ik heb mijn schaap gevonden dat verloren was' (Lukas 15:6).
- Gezamenlijk feest over het teruggevonden schaap.
- Zonder het ingrijpen van de herder was het schaap reddeloos verloren.
- Jezus sluit af met de toepassing richting de fariseeën en schriftgeleerden: er zal evenzo blijdschap zijn in de hemel over één zondaar die zich bekeert, meer dan over de 99 rechtvaardigen die deze bekering niet nodig hebben (Lukas 15:7).
- Letterlijk staat er 'iemand die berouwende is': een proces van berouw hebben. Bekering is 180 graden omkeren, de tegenovergestelde richting opgaan van de weg die je eerst ging.

Wie zijn de 99 rechtvaardigen?

- De 99 rechtvaardigen die de bekering niet nodig hebben: dit is iemand aan wie de oproep tot bekering wordt gedaan maar die deze oproep naast zich neerlegt.
- Of het nu een kerkmens is in een hyperkalvinistische gemeente of in een bijbelgetrouwe gemeente: het is iemand die zichzelf te hoog acht om zich te laten bekeren.

Bijbelse herders: van gebrekkig naar de goede Herder

- Eerste vermelding van een herder in de Bijbel: Abel werd herder van kleinvee, Kaïn landbewerker (Genesis 4:2).
- De herders van Abraham en Lot kregen onenigheid over weideplaatsen (Genesis 13:7).
- Doëg de Edomiet was een van de machtigste herders van koning Saul (1 Samuël 21:7).
- Al deze letterlijke schaapherders in de Bijbel waren zondige herders die tekortschoten. Abel staat er niet letterlijk als zondaar beschreven, maar is door de zondeval in zonde ontvangen en geboren.
- Geestelijke herders: 'De Heere is mijn Herder' (Psalm 23:1). David wordt vaak afgeschilderd als een beeldrager van Christus, maar ook hij is zeer diep gevallen.
- God belooft herders naar Zijn hart die het volk zullen weiden met kennis en verstand (Jeremia 3:15). Denk aan Gideon: grote daden, maar ook hij viel diep en schoot tekort.
- 'De herders zijn dom geweest en hebben de Heere niet geraadpleegd; heel de kudde is van hun weide verspreid' (Jeremia 10:21).
- De huurling die geen herder is laat de schapen in de steek als de wolf komt en vlucht; de wolf grijpt ze en drijft ze uiteen (Johannes 10:12).
- Conclusie: door heel de Bijbel heen zijn zelfs geestelijke leiders onbetrouwbaar en schieten zij tekort. → Je zou bijna wanhopig zijn: is er dan helemaal niemand te vertrouwen?
- Jezus ziet een grote menigte als schapen zonder herder en is innerlijk met ontferming bewogen; Hij begint hen veel dingen te onderwijzen (Markus 6:34). Dit staat vlak voor de wonderbare spijziging.
- 'Ik ben de goede Herder en de goede Herder geeft Zijn leven voor de schapen' (Johannes 10:11). Jezus geeft dit openlijk toe en heeft het daadwerkelijk gedaan: aan het kruis heeft Hij de toorn en de prijs betaald voor elke zonde van Zijn schapen.

Punt 5: Wat heeft deze gelijkenis ons als gemeente en persoonlijk te zeggen?

Samenvatting van de vijf punten

- Wat een kudde is: eenheid en onderlinge bescherming.
- Hoe een schaap deel wordt van de kudde: door wedergeboorte, door de roep van Jezus.
- Wat het schaap fout doet: het maakt zich los van de kudde.
- De rol van de herder: hij zoekt net zo lang totdat hij het schaap vindt en draagt het op zijn schouders terug.
- De herder staat centraal in deze gelijkenis.

Persoonlijke vraag: ben jij een schaap van die kudde?

- Directe vraag aan de luisteraar: ben u, ben jij, ben ik daadwerkelijk wedergeboren? Mag ik het koninkrijk zien waarover Jezus spreekt tegen Nicodemus? Ben ik daadwerkelijk een schaap geworden van Zijn kudde?
- Als je er achter komt dat je nog geen schaap van de kudde bent: besef dan dat die goede Herder deze middag de rijen doorgaat om te zoeken of er nog iemand te redden is.
- Misschien denkt u: ik ben te slecht, ik zit gevangen in de klauwen van pornografie, of ik heb een andere verslaving. → Zie dan op naar die goede Herder. Hoor Hem vragen: 'Mag ik uw Redder zijn?'
- Laat Hem u redden. Galaten 1:4: Hij heeft Zichzelf gegeven voor onze zonden opdat Hij ons ontrukken zou aan de tegenwoordige slechte wereld. Letterlijk staat er voor 'ontrukken' dat Hij ons zal tillen.

Toepassing voor de wedergeboren christen die teruggevallen is

- Ook als u mag belijden wedergeboren christen te zijn maar u bent teruggevallen in oude zonden, of de duivel heeft u op een andere manier weten te verleiden: ook dan staat die liefdevolle Herder vol ontferming klaar.
- Hij vraagt: 'Mag ik je optillen uit die zonde waar jij in vast bent komen te zitten? Mag ik je optillen uit de problemen waar jij in verstrikt bent geraakt? Mag ik je met vreugde op Mijn schouders leggen? Ik weet hoe zwaar je het hebt, dat je moe bent, dat je op bent. Ik draag je met liefde terug.'

Afsluitende oproep en waarschuwing

- Vraag waarmee de prediker afsluit: zal er vanmiddag vreugde zijn in de hemel over een zondaar die zich hier in Emmeloord voor het eerst bekeert, of opnieuw? Vers 7 belooft die vreugde.
- Maar ook de andere kant is waar: wie deze liefdevolle Herder afwijst en blijft afwijzen tot aan de dood, gaat voor eeuwig verloren.
- Ezechiël 33:11: 'Zeg tegen hen: Zowaar Ik leef, spreekt de Heere Heere, Ik vind geen vreugde in de dood van de goddelozen, maar daarin dat de goddeloze zich bekeert van zijn slechte weg en leeft. Bekeer u, bekeer u.' Een dubbele oproep om u te bekeren van uw slechte wegen.
- Afsluitende waarschuwing uit diezelfde tekst: 'Waarom zou u sterven, huis van Israël?'

Discussievragen

1. Uit de preek: Ben u, ben jij daadwerkelijk wedergeboren en een schaap van de kudde van de Heer Jezus? Hoe weet je dat, en wat doet die zekerheid (of onzekerheid) met je?
2. Uit de preek: De prediker stelt dat de gelijkenis zowel kan gaan over een verloren zondaar die voor het eerst gevonden wordt als over een afgedwaalde gelovige die teruggevonden wordt. Welke van deze twee lezingen spreekt u het meest aan, en waarom?
3. Suggestie: De kudde beschermt zichzelf: sterkere schapen staan om de zwakke heen. Hoe doe jij dat concreet in de gemeente? Wanneer heb je voor het laatst bewust een jonger of kwetsbaarder gemeentelid 'omringd'?
4. Suggestie: De herder maakt geen enkel verwijt aan het schaap als hij het terugvindt, maar tilt het op zijn schouders. Wat zegt dat over hoe de Heer Jezus omgaat met mensen die zijn afgedwaald? Hoe verhoudt zich dat tot de manier waarop wij in de gemeente met teruggevalen broeders en zusters omgaan?
5. Uit de preek: De 99 rechtvaardigen die de bekering niet nodig hebben zijn mensen die de oproep tot bekering naast zich neerleggen omdat ze zichzelf te hoog achten. Herken je dat gevaar bij jezelf? Wat helpt om daar waakzaam voor te blijven?

Deze outline is automatisch gegenereerd op basis van de transcriptie van een Preek-opname en is bedoeld als persoonlijk studiehulpmiddel of gespreksaanzet, niet als officiële weergave van de preek. Wij kunnen niet garanderen dat de outline volledig, foutloos of theologisch representatief is.

Maak je eigen preekoutline op preksamenvatting.nl

Een dienst van Betermetjan.nl